

Ogretmen Ogrenci iliskileri

<https://www.youtube.com/watch?v=6qXqgS4Aohl>

1. Ilmin/Bilmenin ne tur bir mukellefiyeti vardir?
2. Muallimin/Ogretmenin insanin uzerinde kisinin anne ve babasinin tesirinden daha ustun bir tesiri olmasini nasil anliyorsunuz?
3. Ogrendigimiz bilgilerin uzerimizde bir yuk/hamalliyet olmamasi icin ne yapmamiz gerekir?

Maarifimizde Muallim (Sızıntı, Aralık 1979, Cilt 1, Sayı 11)

Muallim, doğumdan ölüme kadar, bütün bir hayat boyu, hayatı şekillendiren kudsî üstadır. Milletine, kader programında rehberlik yapıp, ahlâk ve karakterini yücelten ve ona ebediyet şuurunu aşıl原因an, melek soluklarının mihraklaştığı bu üstün varlığa denk yeryüzünde ikinci bir yaratık gösterilemez.

Muallimin, ferd üzerinde te'siri, anne, baba ve cemiyetin te'sirinden kat kat üstündür. Aslında, anneyi de, babayı da, hatta cemiyeti de yoğuran odur. Onun elinin, içine girmediği her hamur tatsız ve tuzsuz sayılır.

O, Allah'ın insanları yükseltip, alçaltmasında kullandığı bir el ve bir dildir. Evet, muallimini bulmuş bedevî bir topluluk, melekler kadar ulvîleşir ve cemaat hâlinde muallimlik payesine yükselir. Ve yine iyi bir muallim sayesinde Makedonya, cihanın büyük Fâtihlerinden birine sahip olur. Anadolu, iyi muallimler sayesinde umran devrine erer. Çağlarla oynayan Fâtih; büyük disiplin ve nizam insanı Yavuz ve daha yüzlercesi, böyle güzîde birer üstat elinden çıkmış nâdide çıraklardı...

Muallimin elinde madenler saflaşır, som altına ve pırıl pırıl gümüşe inkılâb eder. O esrarlı elde en ham ve en değersiz şeyler, bîhemtâ elmaslar hâline gelir. Hiçbir fabrika onun kadar seri ve onun kadar sistematik olarak iş göremez. Karşısına aldığı yüzlerce insana, bir anda bütün duygu tayflarını intikal ettirmek ve onların varlıkları içinde ikinci bir varlık hâline gelmek, muallimden başka kimseye müyesser olmamıştır.

O, sırlar âleminin aşılmaz şâhikalarından, sızıp sızıp bize gelen manâların tercümanı ve varlık âlemindeki sezilmez infiâllerin sesi ve sözüdür. Onun sayesinde insan bulutlar gibi yükselir ve rahmet olarak yere iner.

Gökler ötesi âlemlerin en emini bir üstat ve bu üstadın getireceği haberlere bağrını açan yüce ruh ise, en büyük bir muallimdi. Muallimlik vazifesinde, ferdin de cemiyetin de medyun olduğu bir muallim... Bugün doğru olarak ne biliyorsak ve ne biliniyorsa hepsi ondan; gerisi kıl u kâlden ibaret...

Muallim, gâh filozof, gâh zâhid, gâh dervîş hâlinde zuhur etmiş ve yaşadığı zamana damgasını vurmuştur. Ne var ki herkesin 'gerçek'den istifadesi nispetinde, her muallimin görünümü de başka başka olmuştur: İlk devirlerin hikmet âşıkları nebilere ait nağmeleri tekrar ediyorlardı. Ortaçağın 'skolastik' mürşit ve muallimleri, ilâhilerine 'pozitivizm' nağmesini de ilave ettiler. Aynı devirde, doğunun muallimleri ise, ellerindeki esrarlı menşurla, insanı keşif ve onu kendine ulaştırma gayreti içinde idiler.

Rönesans'dan sonra, her şeyle beraber muallim de değişti. Artık o, körü körüne eşyâ ve hâdiselere dalan, elindeki küçük tezgâhından çarşıdaki atölyesine kadar, her şeyle hakk-ı temettu peşinde koşan, keşif ve icat tutkunu toy bir aşıktı. Bu dönemde kitleler üzerinde hükmedenler, hiçbir zaman muallim olmadılar. Evet, bu devirde kitleler aşırı telkin ve teşhirlerle aldatılarak, belli istikametlere sevk edildiler; fakat hiçbir zaman muallim görmediler. Aslında, bu 'yeniden doğuşun' zifaf gecesinde, kalb çoktan mefistoya kaptırılmıştı.

Daha sonra ise, topyekün teknik vasıtaları teleskoptan mikroskoba kadar nebüzlara tırmanan merdivenler ve partiküllere sarkıtılan şuâları hâline getirip, her şeyi madde ile izaha kalkışan materyalizmin banal görüşlü muallimleri gelir. Bu devirde, insanı yüceltme adına bir şey yapılamadığı için, muallimden bahsetmek de oldukça zordur. Ancak, bu alabildiğine katı ve karanlık dönem de, uzun sürmemiş, arkadan bir yeni tecessüs ve tefahhüs dönemi başlamıştır.

İnsanlığa karşı büyük cürümler işlemiş bir avuç sergerdandan sonra, yakın geçmişini kuşkuyla karşılayan ve yeniden sebep ve neticeleri kurcalama lüzumunu duyan bu dönemin irfan ordusu, hürmet duyduğumuz muallimlik müessesesini bize iade edecek gibidir. Toplumun yüreğini hoplatacak, himmetini bileyecek; zihinlere aydınlık ve kalplere kuvvet kazandıracak muallimliği... Evet, bu muallimlik sayesinde talebenin ötelere ötesiyle münasebete geçmesi temin edilecek ve o yüce âlemlerden gelen mesajlarla, talebe, şahsî idrakinin kat kat üstünde ilhamlara mazhar olacaktır. Aslında 'Mutlak' la temasa geçmeye yaramayan ilimle ne yüce terkiplere varılabilir ne de eşyânın yüzüne aydınlık getirilebilir. Böyle bir ilim, çok defa varlıktaki esrarı inkâr ettiren bir ilhad veya kalpleri tereddütlere boğan bir şüphecilığe götürür. Talebesini bu hâle getiren üstat ise, o da ya bir mülhit veya bir septistdir; ama kat'iyen ve asla bir muallim değildir.

Onun içindir ki, öteden beri en duru, en doğru dersi; hiç aldanmaz ve aldatmaz olan, güzide nebîler topluluğu temsil etmişlerdir. Herkese açık ve her yaşta müdâvimleri bulunan nebîler mektebi, bütün bir hayatı içine alır ve bütün bir hayat boyu da devam eder. Her yer bu mektebin sınıfları ve her ferd de bu irfan ocağının ya muallimi veya talihli bir talebesi olmuştur.

Devlet, bu mektebin 'başyüceleri'nin ders verip, ders gördüğü bir akademidir. Her ferde açık bu âli mektepte, devlet ruh ve şuuruna vâkıf en büyük devlet adamları yetişir. Muallimleşen bu devletin, ne Eflatun'un, filozoflarla idare ettirdiği devlete, ne de Budin'in, tamamen aksi görüşteki devlet stiline benzer tarafı yoktur. Bu, nev'i şahsına mahsus bir devlettir. Ve bu devletin en başta gelen vasfı da devlet ricalinin çıraklıktan 'Bâbü's-saâde' ağalığına kadar, yükselişin her merhalesinde, hayat ve hâdiselerden dolgun not ala ala, o seviyeye gelmiş olmalarıdır. Yoksa, belli kademelerden geçmeden ve her girizgahta kâinatla bir kere

bütünleşmeden, idareye talip olmak, 'acemioğlanlık' seviyesinde iken, 'başkumandanlık'a gönül koymak gibi garip ve gülünç olacaktır ki, böyle bir durum millet adına en büyük talihsizliktir.

Brahman yüce duygularıyla tilmizlerinin gönlünde ebedileşen bir muallimdi. Buda Nirvana'ya giden çetin yolda, temiz duygularıyla örnek ayrı bir muallimdi. Konfiçyus ahlâkın, Hürmüz sonsuzluk sırrının işaretçisi birer muallim idiler. En yüce varlıkta billûrlaşan Ömerler ise, büyük üstatları sayesinde her biri başlı başına bir muallim oluvermişli...

Hâlâ bütün canlılığıyla insanlığın gönlünde, en temiz çizgiler hâlinde devam eden bu muallim ve üstatları, zaman aşındıramamış ve içtimâî çalkalanmalar unutturamamıştır. Kim bilir, belki de bir gün gide gide insanlık, yeniden bu kadim çizgiye gidip dayanacaktır.!

Bu sıradandır ki, Yahudi, ruh köküne ondan daha yakın bir alternatif zuhur edeceği âna kadar, Mescid-i Aksâ ile beraber, komşuları üzerinde de hâkim bir güç olarak devam edecektir. Bu hâkimiyet, sûrî dahi olsa onun havraya dönmesinde aranmalıdır. Prensipleri aşınmış olmasına rağmen havraya dönmesinde... Kilise de, düne kadar üzerinden atamadığı 'Ortaçağ' zihniyetinden sıyrılarak St. Ogüst'lerin arkasında yeni bir bakışa ulaşacak gibidir.!

Kendi muallim ve üstatlarını bulup, yeniden inşâ dönemine geçecek olan bizim insanımızın derlenip toparlanması ise, hepten şaşırtıcı olacağı benzer. Elverir ki, günümüzün ta'lim ve terbiye vazifelisi, feth ve keşfedici bir ruha sahip bulunsun. Mukaddes kanaat ve düşüncelerinin hakkını vererek, büyük terkibcilere yakışır vecibeyi hakkiyle yerine getirsün: Nizamülmülk'le Alpaslan'ı yan yana görsün. Fâtih'le Akşemseddin'i, Zenbilli ile Yavuz'u birbirinden ayırmasın. Gazalî'nin aydın semâsında, Pascal'ı unutmasın. Mevlâna'nın sehâr ifâdeleriyle semâa kalkarken, laboratuara uğrayıp Pastör'ü selâmlamayı da ihmâl etmesin. Sözü öz, kafa ve kalb bütünlüğünü kendisine şiar edinsin...

Neslini yüceltme sancısını çeken muallime binler selâm...

Bizim Maarifimiz (1)(Sızıntı, Ekim 1979, Cilt 1, Sayı 9)

Her ders yılına girerken, mektebi ve muallimi düşünmeden edemeyiz. Nasıl düşünmeyiz ki, mektep, hayatî bir laboratuvar; derslerimiz hayat iksiri; muallim ise bu esrarlı şifahânenin kahraman üstadıdır.

Mektep bir öğrenme yeridir. Orada hayat ve ötesine ait her şey öğrenilir. Aslında hayatın kendisi de bir mekteptir. Ne var ki biz, hayatı da ancak mektep sayesinde öğreniriz.

Mektep, hayatî hâdiselerin üzerine irfan hüzmeleri göndererek onları aydınlatır, talebelerine çevrelerini kavrama imkânını hazırlar. Aynı zamanda gayet hızlı olarak eşya ve hâdiseleri keşfetme yolunu açar ve insanı düşünce bütünlüğüne; tefekkürde istikamete ve çokta, Tek'e götürür. Bu manâda mektep aynı ma'beddir ve o ma'bedin azizleri de muallimlerdir.

İyi bir mektep, ferde fazilet duygularını inkişaf ettiren, müdâvimlerine ruh yüceliği kazandıran melekler otağıdır. Talebelerine hoyratlık aşılıp onları canavarlaştıran bina görünümlü bir kısım harâbeler ise, birer çıyan yuvasıdır ve insanımız, asırlardan beri ters işleyen bu kabil irfan ocakları karşısında hep hacâletten iki büklümdür.

Gerçek muallim, saf ve temiz tohumun ekicisi ve koruyucusudur. İyisiyle, sağlamıyla meşgul olmak onun vazifesi olduğu gibi, hayat ve hâdiseler karşısında ona yön vermek ve hedef göstermek de ona aittir.

Bin koldan akıp giden hayatın, kendine has hüviyeti kazandığı yer mektep olduğu gibi, çocuğun gerçek şeklini aldığı ve benliğinin sırlarına erdiği yer de mekteptir. Dağınık bir ırmağın dar bir geçitte katlanıp kendine has ihtişamıyla görünmesi veya ağaçtaki saf hayatî sıvının billûrlaşp güneş hüzmeleriyle münasebete geçmesi gibi, hayatın çokluk içinde akışı, mektep sayesinde vahdete ulaşır; tıpkı bir meyvenin, ağacın cihetü'l-vahdetini izhar etmesi gibi...

Mektebin, hayatın sadece bir parçasında insanı alâkadar ettiği zannedilir; aslında o, kâinat mektebindeki bütün dağınık şeyleri bir arada görme ve gösterme vazifesiyle, çıraklarına daimî okuma imkânını hazırlayan, susarken dahi konuşan bir yuvadır. Bu itibardır ki o, hayatın sadece bir bölümünü işgal ediyor görünse bile, bütün zamanlara hükmeden ve hâdiselere sözünü dinleten hâkimiyetin remzi bir yuvadır. Bir çırak hüviyetiyle mektebe intisap eden her talebe, bütün bir ömür boyu oradan aldığı dersi tekrar eder durur. Oradan alınıp benliğe mâl edilen şeyler, birer tasavvur, birer hayal olabileceği gibi, birer hakikat, birer hüner de olabilir. Asıl mes'ele ise, elde edilen şeylerin fazilete giden yollarda, bir rehber ve kapalı kapıları açan sırlı bir anahtar olmasıdır.

Mektepte, ilim benliğe mâl edilir ve insan bu sayede yaşadığı katı ve madde dünyasının buudlarını aşar ve bir bakıma sonsuzluk sınırına ulaşır. Benliğe mâl edilememiş ilim ise, insanın sırtına vurulmuş bir yük, hem de mahcûp edici bir yüküdür. Böyle bir bilgi, sahibinin omuzunda bir vebâl ve şuuru teşviş eden bir şeytandır. Evet, fikre bir aydınlık, ruha kanatlanma vâdetmeyen her türlü kaba belleme ve ezbercilik, benliği aşındıran bir törpü ve kalbe indirilmiş bir darbedir.

Mektebin vereceği en iyi ilim, dıştaki hâdiselerle içteki irfanın uç uca getirilmesinden ibarettir. Bu mektepte muallim ise, dışımızda yaşanan içimizde canlılık kazandıran mürşittir. Şurası muhakkak ki, hiçbir zaman değişmeyen ve durmadan derslerini tekrar eden en büyük mürşit ve en doğru üstat hayattır. Ne var ki, doğrudan doğruya ondan ders almasını bilmeyenler için araçlara ihtiyaç vardır ve bu güzide araçlar da, hayatla benlik arasında kürsü kuran ve hâdiselerin muğlak ifâdelerine tercüman olan muallimlerdir.

Gazeteler, kitaplar hatta radyo ve televizyon belki insanlara bir şeyler öğretebilirler. Ama, kat'iyen gerçek hayatı ve onun insan içinde akıp gitmesini öğretemezler. her gün ayrı bir sancı ve ızdırapla talebenin gönlüne inen, ders ve davranışlarıyla onun dimağına silinmez renkli çizgiler bırakan muallim, yeri doldurulmaz bir öğreticidir. Onun içindir ki günümüzde her şeyi kolaylaştırma usulü sayılan batı metoduyla talebeye bir şeyler verilebilse bile, hiçbir zaman iyi

örnekler verilemeyecek ve ilimlerin gayesi öğretilmeyecektir. Bu güzel şeyler, ancak, sîması hakikat gamz eden, bakışları alabildiğine derin ve çıraklarına vereceği her şeyi gönül menşurundan geçiren muallim tarafından verilebilecektir.

Havarî, Hazreti Mesih'in çarpmıha gerilme tehdidine rağmen ders verdiğini görmeseydi, arslanların ağzına atılırken gülmesi lâzım geldiğini nereden öğrenecekti? İlk ve son yolun en büyük mürşidine bel bağlayanlar, onun kanlar içinde dahi gönüllere yumuşaklık dilemesini görmeselerdi, ateşte "berd ü selâm" olduğunu nereden bileceklerdi...?

İyi bir ders, mektepte ve muallim önünde öğrenilen derstir. Böyle bir ders insana sadece bir şey vermekle kalmaz; onu sonsuz bilinmeyenlerin huzuruna yükseltir ve ona sınırsızlık bahşeder. Bu dersin talebesi nazarında her hâdise, görünmeyen âlemler üzerinde bir kaneviçe, o da hareket eden levhalar arkasında hakikatların müşâhidi olur.

Böyle bir mektepte ne öğrenmeden ne de öğretmeden doymak düşünülemez. Nasıl düşünülür ki, kanatlanan muallimin himmeti, çırağını kâh yıldızlara yükseltir, kâh vicdanda soluk aldırır ve bu iki şey arasında duyulan hayret, hasıl olan düşünce, onları yaşadıkları buudların dışına çıkarır.

İşte bize göre gerçek muallim; teker teker eşya ve hâdiselerdeki nirengileri yakalayan, bir ahize ve nâkile kontaklaşması gibi, hayat ve vicdan arasında münasebet kuran, her şeyden gerçeği duymağa ve her dille ona tercüman olmağa çalışan, Yunus diliyle;

**"Tur dağında Mûsâ ile,
Elindeki âsâ ile,
Deryalarda mâhî ile,
Sahralarda âhû ile..."**

onu söyleyen insandır.

Rousseau'nun üstadı vicdan; Kant'inki vicdan ve aklın iltisakı... Mevlâna ve Yunus mektebinde ise üstat Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem)... Kur'ân, bu ilâhî dersten nâğmeler ve söyleyişler; ama bütün sözleri kesen, çokta biri gösteren, sırlı söyleyişler...

Mektep bu ışığın odaklaşacağı mukaddes yuva. Muallim bu esrarengiz laboratuvarın sehâr üstadıdır. İki büklüm belimizi sihirli elleriyle doğrultacak, ufkumuzu kaplayan karanlıkları temiz soluklarıyla giderecek mukaddes üstadı...

Sızıntı, Ekim 1979, Cilt 1, Sayı 9

Bizim Maarifimiz (2)(Sızıntı, Kasım 1979, Cilt 1, Sayı 10)

Öğrenme ve öğretme göklere dayalı iki yüce vazifedir. Bu vazife ile, insanın ruhundaki ehîlik ve ehliyet ortaya çıkarılır ve o, topluma armağan edilecek hâle getirilir. Öğrenme ve öğretme

inbiğinden geçmemiş fertte, insanî meziyetler ve yükseltici hususiyetler gelişmediği için, içtimâî bir hüviyet aramak da beyhudedir.

Ancak, neyin öğrenilip, neyin öğrenilmemesi lâzım geldiğini ve nelerin ne zaman verileceğini bilmek de, en azından öğrenme ve öğretme kadar mühimdir. Bilgi adına mevsimsiz verilmiş nice şeyler vardır ki, dimağı çepeçevre sarmış bir sis gibidir. Böyle bir bilgi, sahibine ışık tutamayacağı gibi başkalarına da faidesi olmayacaktır.

Bilmek zâtî bir değer ifâde etse de, çok defa tâlibinin omuzunda bir yük ve bir vebâldir. Hele her şeyi bilmek isteyenlerin ve sırf bilmiş olmak için ilim edinenlerin bilgisi, onları birer malûmat hamalı yapmadan başka bir şeye yaramayacaktır.

Öğrenilip ve öğretilecek her şey, insan şahsiyetini bütünleştirici ve iç âlem ile, eşya ve hâdiseler arasındaki ince münasebeti keşfe ma'tuf olmalıdır. Hatta bundan da öte, öğrenilen şeye ait her parça, pratiğe sağlam bir mesnet ve yeni terkiplere götürücü esaslı birer rehber mahiyetinde bulunmalıdır.

Şahsiyetimizle eşyâ arasındaki esrarı çözmeye ma'tuf olmayan bir ilmin, haricî dünya adına ve onunla bütünleşme hesabına bize kazandıracığı hiçbir şey yoktur. Aynı zamanda bu durum vicdanın böyle muammalar karşısında mahkûm olması demektir. Vicdana kol kanat olup onu seyyâl kılacak husus, onun hâricî duyularıyla, içteki bulunuşudur. Binâenaleyh o, bu kol ve kanattan mahrum edilince, aslâ kendinden bekleneni edâ edemeyecektir. Onun için, sadece öğrenmek ve önüne gelen her şeyi öğrenmek, götürdüğü şeyler itibariyle hiç bilmemekten daha tehlikelidir.

Bu itibarlardır ki, insanı bilgi budalası yapabilecek bilgileri öğrenmek yerine, kâinatla bütünleşmeye götürücü şeylere gönül verilmelidir. Bu husus, düşüncenin ilk merhalesi, öğrenme ruh ve ciddiliğinin de en sağlam belirtisidir. Bu teminatı elde ederek ilim yoluna koyulma, insanı ezbercilik ve hâfıza müsabakasından kurtaracağı gibi, materyalizmin içine düştüğü kısırla iştilal ve hezeyanlardan da koruyacaktır.

Her şeye merak sardırان ve her gördüğünü ve duyduğunu öğrenmek isteyen, ciddî hiçbir şey öğrenemez. Gerçek ilim ve tefekkür “bu lâzımdır” denen şeyle, iştilal nispetinde elde edilir. Fuzûlî ve sırf merak sâikasıyla öğrenilen şeyler ise, çok defa öğrenen için öldürücü zehir te'siri yapar. Ya, tertemiz genç dimağlara ve hele hele onun kalbî ve ruhî yapısına zıd olursa...

Gençlere öğretilecek şeylerle, onları birer hâfıza hamalı kılmaktan ziyâde, yaş ve kültür durumları nazarı itibara alınarak, gördüğü nesnelere ötesinde gayeler hissettirilmeli ve öğreneceği şeyler, hazmedebileceği ölçüde verilmelidir. Daha ilk mektepte çocuğa cihan coğrafyası, beşer tarihi veya felsefe ile taşıyamayacağı bir yük yüklemek, ders için de, talebe için de talihsizliktir.

Her gün, ilim adına, çırağını bin şüphe ve tereddütle baş başa bırakan öğreticiye muallim denemeyeceği gibi; talebesini bir laboratuvar ciddiliği içinde doğru neticelere götüremeyen mektebe de mektep denemez.

Âile ve içtimâî çevrenin, gence bir şey vermeyişi ve veremeyişi bir gerçektir. Ancak bir başka taraftan, onun yüce duyguları ve iç âlemi askıya alınmasaydı ve etraftan akıp akıp ruhuna gelen örseleyici ders ve telkinler olmasaydı, hiç olmazsa onu, safvet-i asliyesi içinde korumak mümkün olacaklı. Heyhât..! Günlük televizyon haberleri, siyasî polemikler, sporlar ve sporcular ve sırf merak uyurma maksadıyla tertip edilmiş yalanlar, tezvirlere ve her türlü aldatmalar ve sansasyonlar o zaif dimağları, o denli işgal etmiştir ki, bu Kafdağından yükü, değil o cılız varlıklar “benim diyen” her babayiğit dahi rahatlıkla yüklenemeyecektir.

Bu kadar yük altında mektepteki derslerin anlaşılması; anlaşılıp kavranması ve hayatın içine sokulması; hele hele onlarla yeni terkiplere ulaşılması aslâ mümkün olmayacaktır. Bir de buna, talebesini bilgi hamalı yetiştirme programı eklenmişse, artık vay haline o mektebin de, talebenin de...!

Günümüzün tembel talebeleri veya bu bozuk havanın tembelleştirdiği çıraklar, daha çok, çile çekmeden elde edilen şeylerin peşindedirler. Günlük hayatlarında onları daha çok meşgul eden şeyler: Gazete haberleri, sporlar ve sporcular, film ve artist isimleri ve gençlik heyecanlarından istifade edip, onları birer insan azmanı haline getiren bir kısım izm'li müskirât ve mükeyyifatdır . Böylelerine bir fâthlik ve kâşiflik anlatmak en güç şeydir. Evet, emek ve çile isteyen büyük insan olma yolu, onlara göre en menfur şeydir. Çalışmayı, hele metot ve sistem içinde çalışmayı asla sevmezler. Bir de buna, günümüzün renkli hâdiselerinin vitrinleştirilme ve sahnelendirilmesi ilâve edilecek olursa, doğruyu öğretme sancısını çekenlerin vay hâline!

Asrımız içinde cereyan eden hâdiselerin çokluğu, araştırmaların artması, ilmî eğrilerin ihtimâliyatı yeniden hızlandırıp sahneye sürmesi; tecrübelerle elde edilen katîliklere nispeten, istatistikî bir havanın daha çok revâç bulması, insanoğlu için her şeyin kavranabilir olmasını imkânsız kılmaktadır. Esasen böyle bir teşebbüs de, hem öğrenen için hem de öğretene için boş bir gayret ve budalalıktır.

Günümüz, iş bölümünü, vazife taksimini ve ihtisaslaşmayı zarurî görmektedir. Her ferd; eşya ve hâdiselerin bir bölümünü keşfe koyulacak ve kendinden bekleneni verebilmek için o uğurda fânî olacaktır.

Şimdi bir kere düşünün! Zihni günlük hâdiselerle işgal edilmiş, ruh dünyası kısır boğuşmaların alçaltıcı baskısı altında ezilen bir gencin gönlüne bir şey koymak mümkün müdür? Ve hele kafasına takılan şeyler, hayvanî hisleri ve beşerî garîzeleri tarafından hüsn-ü kabul görüyorsa... Allah'ın günü, onun yüce hisleri üzerine bir balyoz gibi inen, kudurtulmuş şehvî arzu ve ihtiraslar, onda okuma ve düşünmeye mecâl bırakır mı..?

İyilik ve güzellik bilgisi, yozlaşma ve soysuzlaşmaya karşı savaşıyor bir ordu gibidir. Genç, bu kuvveti, mektep ve mektep vazifesini yapan muhitinden alacaktır... O, ancak bu lâhûtî bilgiyle donatıldığı zaman, fenalıklara mukavemet gücünü kazanır ve iradesinin kanatlarıyla yükselir.

Hiçbir şey bilmeme, gencin elini kolunu bağlayıp onu müdafaadan mahrum bırakacak, yanlışın ve kötünün öğretilmesi ise onu felç edecektir.

Ne acıdır ki, asırlardan beri milletimizin ömür törpüsü sayılan bu hususa karşı, henüz toplu bir kıyam ve bir seferberlik hissi görülmemektedir.

Sızıntı, Kasım 1979, Cilt 1, Sayı 10

Hiçbir Kitaplık, Cennete Gidemez (Hekimoğlu İsmail – zaman.com.tr)

İnsanın sırat-ı müstakimde yürümesini kolaylaştıran, hayatına işlediği ildir. Çünkü sevmek ve itaat etmek, tanımakla olur. Bazı haller ise kimi insanları istedikleri yere varmaktan alıkoymaz. Nefislerini seçtikleri yola çekemezler.

Bu hallerin bir kısmı tembelliktendir. Tembellik oturmaktan, yatmaktan, uyumaktan hoşlanmaktır. Böyle insanlarda rahat etme emeli vardır. Bu sebepten sahaflarda dolaşım kitapları karıştırmak, kütüphane kurmak, ilim adamlarının peşinde koşmak gibi zahmetlere katlanamazlar. Çalışmak istemeyen adamın fakir olacağı gibi, rahatına bakmak isteyen adam cahil olur. Bazı insanların da gülüp eğlenmekten ötesine hali yoktur. Onlara derler ki, be adam bırak bu halleri, biraz da Allah de, ilim öğren.

İnsan, okuyarak, düşünerek, dinleyerek, bir de ilim adamlarını takip ederek bilgisini artırır. Camiler herkesin ilimden pay alabileceği yerlerdir. Namazını camide kıлып hiç olmazsa arkasından vaazı dinleyenin seviyesinin yükseleceği kesindir.

Her insanın ruhu ilme susar. İlim anlayan, organlarımız değildir. İlim ruhumuz anlar, kalbimiz anlar, iç âlemimiz anlar. İlim, ruhumuzu ihya eder. İlim öğrenmek tek başına yeterli değildir. İlimin güzelliği, neticesinde aranır. İlim, insanı hizaya sokar, ıslah eder. Mesela İslamiyet'i öğrenmeye çalışan bir insan bakıyor ki, içki içmek, zina etmek yasak, zekât vermek farz. Tamam! Bunları anladı. Öyleyse hemen yaşamalı. Muvaffak olunca tekrar okuyor, görüyor ki, gıybet ve faiz yasak, helalinden yiyip içmek farz. Hemen bunları da yaşamaya gayret etmeli. Öğrenmeye devam ediyor; başkalarıyla alay etmek yasak, kaza ve kadere razı olmak farz. Bunları da hayatına tatbik etmeli.

İlim sahibi olan şahıs, ilmini uygulamaya koymamışsa, o ilim sahibinin hareketsiz bir kütüphaneden farkı yoktur. Kitaplıklar yıllarca koca koca kitapları taşırlar fakat hiçbir kitaplık cennete gidemez. İlim kalbe tesir etmezse, hayata geçirilmezse, sebepleri yaratan görülmez, perde aralanmaz.

Maddiyatta kendilerinden yukarıdakilere bakanlar, ben niye onun elindekilere sahip değilim, diyerek mevcut hallerinin değerini anlamazlar. İlim konusunda ise durum şöyle olmalı: Yukarıya bakılmalıdır ve ben de ilmimi artırabilirim denmelidir. Aşağıya da bakıp ilmimi onlara öğretebilirim denmelidir. Allah için okuyacağız, anlayacağız, yaşayacağız, yayacağız ki ilmimiz

bize ve başkalarına fayda sağlasın. İnsanı ağaca benzetirsek, o ağacın meyvelerini başkaları yemeye başladığında ağaç insaniyet makamına yükselmiş olur. İslam'ın emrine verilmeyen ilim, sahibini ancak kibre götürür.

İlim yapmak, beyni bilgi dağı haline getirmek değildir. Bilgi dağına İslam nuru doğunca hakla batıl ayrılır, ilim sahibi şahıs âlim olur. İlmiyle âmil olmak irfan sahibinin işidir. Allah, irfan sahibi olmayı, öğrendiklerimizden faydalanmayı ve faydalandırmayı nasip etsin, ilim kapısından ayrılmak isteyen nefsimize izin vermesin.

İslâm Âlimlerine Bağlanmak

İstanbul suları, barajlardan ve göllerden gelir. Hiç kimse kalkıp da barajdan su içmeye gitmez. Barajın suları, borular vasıtasıyla evlere gelir, herkes suyu musluktan içer.

Asr-ı saadet, baraj hükmündedir. İslâm âlimleri, sünnet-i seniyyeyi bizlere taşımaktadır. Abdulkadir Geylani, Cüneydi Bağdadi, İmam-ı Rabbani ve Gazali gibi ne kadar âlim varsa, hepsinin üstünlüğü ve bizlerin de onlara bağlılığı, sünnet-i seniyyeye ittibalarından ileri gelmektedir.

Mesela Cumhuriyet devrinde çok kere resmî makamlarca sorulmuştur: “Neden Süleyman Efendi'nin, neden Said Nursi'nin, neden Abdülhakim Arvasi'nin peşinden gidiyorsunuz?”

Onlar şunu demek istiyor: “Bunlar da insan, siz de insansınız, neden onların peşinden gidiyorsunuz?”

Evet, ismi geçen şahıslar bizim gibi etten kemikten yaratılmıştır ve bizim gibi insandır. Onların üstünlüğü sünnet-i seniyyeye ittibalarındandır. Demek ki biz zahirde bir insanın, bâtında sünnet-i seniyyenin peşinden gidiyoruz. Mesela beni de sorguya çekip, neden Kürt Said'in peşinden gidiyorsun?” diye sormuşlardı. Dedim ki, “Efendim, ben onun peşinden gitmiyorum. O beni peşine taktı, sürüklüyor!”

Zaman gösterdi ki İslâm âlimleri benliklerini mıknaatıs hükmüne getirmişler; kahvedeki, meyhanedeki, bardaki insanları çekip, camiye, derse, ibadete sevk etmişler. Pek çok insandaki süflî huyları silip, onların yerine ulvî İslâm ahlâkını yerleştirmişler. Bunları gözlerimizle gördük. Adam geçmiş hayatında her türlü günaha bulaşmış amma gün gelip de bir âlimin talebesi olduğunda diyor ki, “Artık günah işlemek, ateşe düşmek gibidir.”

Bir kısım gençlerin heyecanı ve enerjisi stadyumlarda, parklarda, plajlarda tüketilebilir. Pek çoğu da bâtil ve yabancı ideolojilerin peşinde gitmektedir. Çeşitli ideolojiler uğruna diplomasını, makamını, servetini, şerefini, haysiyetini, akrabalarını ve hayatını feda eden insanlar varken, neden bir kısım mü'minler İslâm yolunda gayret sarf etmesinler?

Zaman oluyor ki futbol kulüplerini tutanlar, dini tutanlardan daha gayretli ve daha fedakâr oluyor. Sabahın erken saatinden stadyumun önünde kuyruğa girenler, stadyumda sabahtan maç zamanına kadar bekleyenler... Maç sırasında heyecanı doruğuna çıkanlar... Kulüp aşkına vuruşanlar, ölenler, yaralananlar... Böylesine gayret gösteren kaç dindar vardır?

Hiç leyleklerin, serçelerle veya martılarla uçtuğunu gördünüz mü? Her kuş kendi sürüsüyle uçar. Ey Müslümanlar, Müslümanlarla beraber olun, adetullah budur. Adetullaha ittiba eden muvaffak olur.

Polisin emrini dinleyen, içişleri bakanının emrini dinlemiş gibidir. Teğmene itaat eden, genelkurmay başkanına itaat etmiştir. Bunların bütünü ile devlet ortaya çıkar. İlmiyle amel olan âlime tabi olmak, Resulullah'a tabi olmaktır. Resulullah'a tabi olmak da Allah'a itaat etmektir. Çünkü Resulullah Allah'ın emrindeydi.

Tefsir, Hadis, Fıkıh, Siyer gibi İslâmî ilimlerde ileri giden âlimlerimiz, herhangi bir âlime tabi olmadan, doğrudan doğruya ayet ve hadis ile amel edebilir. Fakat İslâmî ilimlere sahip olmayanlar, bir âlime tabi olmak zorundadır. İslâmiyet'i dengesiz yaşayanlara dikkat ettiğimde bunların bir âlime teslim olmayan kimseler olduğunu gördüm.

Asrımızın hastalıklarından biri de "Ben bilirim!" demektir. Özellikle 30 yaşa kadar bu hastalık bütün şiddetiyle devam ediyor. Ben bilirim diyen, bilenleri kenara atar, kendi de ekseriye sırat-ı müstakimin dışında kalır, Allah muhafaza buyursun

Hekimoğlu İSMAIL
www.zaman.com.tr